

Lausunto

Varsinais-Suomen ELY-keskus

Viite Lausuntopyyntönnä 29.8.2023, VARELY/1830/07.00/2010

Asia Ehdotus Kiskon Kirkkojärven vesistö tarkkailuohjelmaksi

Varsinais-Suomen ELY-keskus on pyytänyt yhdistykseltä lausuntoa asiakohdassa mainitusta ohjelmaehdotuksesta, jonka Lounais-Suomen vesi- ja ympäristötutkimus Oy on laatinut 14.7.2023. Kiskon Kirkkojärven hoitoyhdistys lausuu ohjelmaehdotuksesta seuraavaa.

Vesistö tarkkailun tausta

Tarkkailututkimuksen tarkoituksena on seurata Salon kaupungin Toijan jätevedenpuhdistamolta johdettavien jätevesien vaikutuksia Kirkkojärven tilaan ja veden laatuun. Jätevedenpuhdistamolla käsitellään Toijan ja kirkonkylän taajamien viemärintialueiden yhdyskuntajätevedet. Käsitellyt jätevedet johdetaan Kiskon Kirkkojärveen.

Elokuusta 2006 lähtien tarkkailua on toteutettu Lounais-Suomen vesi- ja ympäristötutkimus Oy:n 28.4.2006 tekemän ohjelman sekä Lounais-Suomen ympäristökeskuksen 16.12.2005 antaman ympäristölupapäätöksen nro 109 YLO (Dnro LOS-2004-Y-495-121) lupamääräysten mukaisesti.

Etelä-Suomen aluehallintovirasto antoi 12.5.2023 päätöksen (nro 124/2023, Dnro ESAVI/15884/2022) Liikelaitos Salon Veden Toijan jätevedenpuhdistamon ympäristöluvan muuttamiseksi. Asiakirjojen mukaan puhdistamon jätevesien vaikutukset näkyvät erityisesti jätevesien purkualueen (Uitmuksenlahti) umpeenkasvuna, sisäisenä kuormituksena sekä veden ja pohjan laadun heikkenemisenä. Tarkkailusta on lupapäätöksessä seuraavaa:

- Jäteveden vaikutuksia Kirkkojärven tilaan ja vedenlaatuun on tarkkailtava valvontaviranomaisen hyväksymällä tavalla kuitenkin siten, että yksi tarkkailupisteistä sijaitsee Uitmuksenlahdella lähempänä jätevesien purkupistettä.
- Vaikutustarkkailun mittauksia voidaan korvata tarkoituksenmukaisilla, jatkuvatoimisilla mittalaitteilla tehtävillä mittauksilla edellyttäen, että muutokset eivät heikennä tarkkailun luotettavuutta, kattavuutta tai lupamääräysten noudattamisen valvottavuutta.
- Tarkkailuohjelman sisällöstä tulee kuulla Kiskon Kirkkojärven hoitoyhdistystä.

Kirkkojärven seurannat ja velvoitetarkkailut

Kirkkojärven veden laatua on tutkittu 1960-luvulta lähtien vesiviranomaisten ja ympäristöhallinnon toimesta. Ympäristöhallinnon seuranta on tehty järvellä viime aikoina yleensä kolmen vuoden välein Kirkkojärven eteläosassa (20) neljänä kertana vuoden aikana. Tutkimusvuosina otetaan myös kasviplanktonnäyte elokuussa. Seurantaohjelmaan kuuluu myös joka kolmas vuosi järven rantamatalan pohjaeläinten ja kivien päällyslievien seuranta. Havaintopaikkoja on kolme eri puolilla järveä. Ympäristöhallinnon seurantaan kuuluu myös Kirkkojärven pohjoisosaan Uitmuksenlahteen laskevan Kurkelanjoen alajuoksun veden laadun seuranta.

Kirkkojärvi on mukana valtakunnallisessa leväseurannassa, jota on tehty vuodesta 1998 lähtien. Havaintoja tekevät koulutetut vapaaehtoiset. Kirkkojärven leväseuranta laajennettiin Kirkkojärven hoitoyhdistyksen toimesta vuonna 2022 myös järven eteläosaan.

Kirkkojärven hoitoyhdistys on seurannut Kirkkojärven kalaston tilaa vuodesta 2005 lähtienviiden vuoden välein teettämällä Lounais-Suomen kalatalouskeskuksella koeverkkokalastuksia Nordic-verkkosarjoilla. Yhdistyksen talkooapu on ollut hyvin tärkeässä osassa tutkimuskalojen käsittelyssä. Viimeisimmät koeverkkokalastukset tehtiin vuonna 2020.

Kirkkojärven velvoitetarkkailua on tehty 1970-luvulta alkaen. Lounais-Suomen vesi- ja ympäristötutkimus Oy:n 28.4.2006 tekemän ohjelman mukaiseen Kirkkojärven tarkkailuun on kuulunut vedenlaadun tarkkailu kahdesti vuodessa talvella ja kesällä. Talvella tarkkailua on tehty yhdessä havaintopaikassa (16) järven keskiosan syvänteessä. Kesäisin veden laatua on tutkittu kahdessa havaintopaikassa (12 ja 20) järven pohjois- ja eteläosassa. Vuodesta 2006 lähtien on kolmen vuoden välein tehty lisäksi kasviplankton tutkimus järven keskiosassa (16) ja vuodesta 2019 lähtien kolmen vuoden välein pohjaeläintutkimus järven etelä- ja pohjoisosassa (12 ja 20).

Uusi tarkkailuohjelmaehdotus

Lounais-Suomen vesi- ja ympäristötutkimus Oy:n 14.7.2023 uusiman ohjelmaehdotuksen mukaan Kirkkojärven veden laatua jatketaan järven pohjoisosan havaintopaikassa 12. Lisäksi lupapäätöksen mukaisesti tarkkailuun lisätään havaintopaikka purkupaikan lähelle Uitmuksenlahteen (10) ja Kurkelanjokeen.

Järven keskiosan ja eteläosan havaintopaikkojen veden laatua ei sen sijaan enää jatketa. Havaintopaikkojen muuttamisella aikaisempaan verrattuna pyritään ohjelmaehdotuksen mukaan keskittymään jätevesien vaikutuksiin koko Kirkkojärven veden laadun seuraamisen sijasta.

Kasviplankton- ja pohjaeläintarkkailua jatketaan aiempien vuosien tavoin tulosten vertailtavuuden vuoksi. Jos tutkimusalueella havaitaan voimakas leväkukinta, näytteenottaja ottaa levänäytteet, joka tutkitaan mahdollisimman pian. Tarkkailuraporttiin lisätään ympäristöhallinnon mahdolliset veden laadun seurantojen tulokset.

Kiskon Kirkkojärven hoitoyhdistyksen kommentit tarkkailuohjelmaehdotuksesta

Kirkkojärven hoitoyhdistys on tehnyt Kirkkojärven hoitosuunnitelman vuosille 2022-2027, jossa pyritään saamaan Kirkkojärven nykyinen välttävä tila hyvään vuoteen 2027 mennessä (ks. liite).

Yhtenä toimenpiteenä em. suunnitelmassa on seurata järven tilaa intensiivisesti. Suunnitelmassa pyritään laajentamaan ja tihentämään järven seurantoja nykyisestä sekä turvaamaan Kirkkojärven veden laadun ja eliöstön pitkät seuranta-aikasarjat.

Suunnitelman mukaan Toijan jätevedenpuhdistamon velvoitetarkkailua tulee tehostaa ja näytteenottopaikkoja lisätä puhdistamon jätevesivaikutusten selvittämiseksi. Puhdistamon kuormituksen vaikutukset Kirkkojärven tilaan jäävät nykyisessä seurannassa helposti havaitsematta, koska tarkkailun näytteenottopaikkoja ja näytteenottoja/vuosi on liian vähän ja koska näytteenottopisteet ovat liian kaukana puhdistamon jätevesien purkualueesta.

Edellä esitettyyn viitaten yhdistys pitää siis erinomaisena, että uudessa tarkkailuohjelmassavelvoitetarkkailuun on lisätty havaintopaikka sekä purkupaikan lähelle Uitmuksenlahteen (10) että Kurkelanjokeen.

Sen sijaan yhdistys pitää täysin vääränä ratkaisuna pudottaa veden laadun tarkkailuista pois järven keskiosan (16) ja eteläosan (20) havaintopaikat. Luvan haltijan on jatkettava veden laadun seurantaa samoina päivinä myös em. havaintopaikoilla, sillä jätevesien paikallisvaikutusten lisäksi luvan haltijan on näytteenottoaikoinaoltava samalla selvillä myös järven kokonaistilanteesta suhteessa purkualueeseen.

Kirkkojärven 1970-luvulta alkaneiden veden laadun tarkkailujen katkeaminen em. havaintopaikoissa olisi erittäin valitettavaa, sillä puutteellinen tietopohja luo epävarmuutta sekä järven tilaluokitteluun että toimenpiteiden vaikutusten arviointiin ja suunnitteluun. Järven kokonaistilan seurannan tulisi kiinnostaa myös Salon kaupunkia, sillä Kirkkojärvi kuulu maamme arvokkaimpiin jokivesistöihin.

Yhdistys katsoo, että tarkkailuraportit on toimitettava myös Kirkkojärven hoitoyhdistykselle, kuten on jo viime vuosina tapahtunut.

Muilta osin yhdistyksellä ei ole huomauttamista ohjelmaehdotuksesta.

Kiskossa 4.9.2023

Markku Marttinen
Puheenjohtaja
Kiskon Kirkkojärven hoitoyhdistys ry